

Tabula tiesvedības ilguma cēloņu identificēšanai un priekšlikumi to novēršanai

Nr.	Identificētais cēlonis ¹	Apraksts: normatīvais regulējums, tiesu prakse, faktiskā situācija	Novēršanas ceļš: nepieciešamie grozījumi tiesību aktos, tiesu praksē, tiesvedības procesa pilnveidošana, skaidrojumi, apmācības	Iesaistāmās institūcijas
	<p>Nepieciešams iegūt papildu pierādījumus</p> <ul style="list-style-type: none"> – Objektīvās izmeklēšanas principa ievērošana – Pierādījumu novēlota iesniegšana un iepazīšanās ar tiem – Lietas izskatīšana videokonferences režīmā gadījumā, ja kāds no lietas dalībniekiem iesniedz pierādījumus tikai tiesas sēdē 	<p>APL 168., 169., 177.p. Par papildu pierādījumu nepieciešamību tiesa secina, uzsākot lietas izskatīšanu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Apmācības: apmācības par sagatavošanos lietas iztiesāšanai ○ Regulējuma grozījumi: sankciju pastiprināšana – APL 177.p. ○ Tiesu prakse: Senāts par novēlotu pierādījumu iesniegšanu: SKA-86/2017 (A420559711), 3.punkts ○ Procesuālais risinājums: noraidīts lūgumus par papildu pierādījumu iegūšanu, kur konstatējama pierādījumu pietiekamība ○ Regulējuma grozījumi: atsevišķās lietu kategorijās (nodokļi) jāatsakās no objektīvās izmeklēšanas principa 	<p>LTMC TM</p>
	<p>Papildinājumi un lūgumi tiesai</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lūgumu nesavlaicīga pieteikšana – Advokāti kā profesionāļi parasti lūgumus izsaka dienā, kad skata lietu pēc būtības – Advokāti kā profesionāļi izsaka lūgumu grozīt pieteikuma priekšmetu lietas izskatīšanas dienā – Tiesas noteiktā termiņa iesniegt dokumentus negodprātīga izmantošana un pagarināšana – Lūgums atlikt izskatīšanu sakarā ar nepieciešamību iepazīties ar lietas materiāliem, procesa dalībnieka negatīvība lietas izskatīšanai 	<p>APL 194.¹, 220.p</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Regulējuma grozījumi: arī administratīvajā procesā būtu nosakāms kā obligāts pienākums savlaicīgi (divas nedēļas) pirms tiesas sēdes iesniegt lūgumus un papildinājumus, izņemot gadījumus, ja attiecīgie apstākļi nav radušies tieši pirms tiesas sēdes, kā arī paredzēt atbilstošas procesuālās sankcijas par šo noteikumu neievērošanu. ○ Procesuālais risinājums: pasludināt neilgu pārtraukumu, lai dotu laiku iepazīties vai sagatavoties, nevis atlikt lietas izskatīšanu ○ Procesuālais risinājums: mutvārdu aizrādījums par lietas novilcināšanas un procesuālo tiesību negodprātīgas izmantošanas pazīmēm 	<p>LTMC TM</p>
	<p>Lietas sarežģītība</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sarežģītas dažādu kategoriju lietas viena tiesneša rokās 	<p>Pēc ECT prakses ir attaisnojošs kritērijs lietas paildzinātai izskatīšanai</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tiesvedības procesa pilnveidošana: nepieciešams turpināt tiesnešu specializēšanos un pārskatīt specializācijas jomas 	

¹ Aptaujā daudzi norāda, ka administratīvajā procesā tiesā kopumā nav raksturīga lietas dalībnieku apzināta rīcība ar mērķi novilcināt lietas izskatīšanu. Problēma ir atsevišķās lietās, un tieši par šīm lietām tiesneši izsakās. Šo atsevišķo lietu dēļ nevajadzētu administratīvajā procesa regulējumu padarīt par soda mehānismu regulējumu vai ierobežot / apgrūtināt lietas procesuālās tiesības. Tiesnesim būtu jāuzņemas lielāka “vara” / jābūt bargākam tikai tajās lietās, kurās sāk iezīmēties ilgi izskatīšanas termiņi, nevis visās administratīvajās lietās. Tiesvedības paātrināšana nevar notikt uz lietas izskatīšanas kvalitātes “rēķina”.

Nekvalitatīvi procesuālie dokumenti			
– Ekspertīžu ilgums un kvalitātes trūkums	APL 181 .p.	○ Apmācības: apmācības ekspertiem par atzinuma sniegšanas formu	VAS, RSU
– Pamatojuma trūkums administratīvajā aktā, sevišķi Arstniecības riska fonda lietās	APL 67 .p.	○ Apmācības: apmācības ierēdņiem par administratīvā akta formu un saturu	VAS
– Garas un nekvalitatīvas kasācijas sūdzības	APL 328 .p.	○ Apmācības: apmācības ierēdņiem par administratīvā akta formu un saturu ○ Apmācības: izstrādāt labās prakses vadlīnijas kasācijas sūdzību sastādīšanai	VAS un LTMC TA
Dokumentu nosūtīšana uz ārvalstīm			
Tiesvedībā iesaistīto personu neierašanās			
– Liecinieku neierašanās	APL 166 .p.	○ Procesuālais risinājums: izskatīju lietu bez lietas dalībnieka piedalīšanās ○ Procesuālais risinājums: rakstveida process ○ Procesuālais risinājums: tiek piemērota piespiedu nauda vai piespiedu atvešana vai ieinteresētajam lietas dalībniekam tiek dota norāde par liecinieka ierašanās nodrošināšanu ○ Regulējuma grozījumi: liecinieku atbildības pastiprināšana par neierašanos ○ Regulējuma grozījumi: tiesiskās palīdzības līgumi administratīvajās lietās, lai nodrošinātu liecinieku nopratināšanu	TM Valsts policija
– Atbildētāja pusē pieaicinātās iestādes pārstāvja neierašanās	APL 148 ., 214 .p.	○ Procesuālais risinājums: tiesnesim drošāk jāpiemēro esošos piespiedu mehānisms (APL 214.p.)	
– Pieteicēja vai tā pārstāvja neierašanās, pārstāvju aizņemtības dēļ grūti saskaņot tiesas sēdes laiku	APL 148 ., 214 .p.	○ Procesuālais risinājums: nosūtīt informāciju par advokāta neierašanos Latvijas Zvērinātu advokātu padomei ○ Procesuālais risinājums: pieteikuma atstāšana bez izskatīšanas (APL 278 .p.) ○ Procesuāls risinājums: tiesu praksē jāiedibina princips, ka gadījumā, ja lieta tiek izskatīta tik ilgi, ka tas sāk radīt šaubas par efektīvu lietas izskatīšanu, konkrētajā tiesvedībā pārstāvim jāpielāgojas tiesai, nevis tiesai – pārstāvim	Latvijas Zvērinātu advokātu padome
– Ārstu ekspertu problemātiskā ierašanās uz sēdēm, jo ir pacientu pieraksts	APL 179 .p.	○ Procesuāls risinājums: tiesu praksē jāiedibina princips, ka gadījumā, ja lieta tiek izskatīta tik ilgi, ka tas sāk radīt šaubas par efektīvu lietas izskatīšanu, konkrētajā tiesvedībā ekspertam ir jāpielāgojas tiesai, nevis tiesai – pārstāvim	
Resursu trūkums:			
– Nepietiekams palīgpersonāls un tā bieža mainība		○ Apmācības: nepieciešami specializētie palīgi ○ Lielāka elastība papildu resursu piesaistē uz laiku tajā instancē, kur tas konkrētajā brīdī ir nepieciešams	TM

			<ul style="list-style-type: none"> ○ Palielināt atbalstu personālam, tiesnešu palīgiem un padomniekiem ○ Palielināt atbalsta personāla skaitu 	
	– Nepietiekama administratīvo tiesu kapacitāte un nespēja nozīmēt izskatīšanu pēc iespējas ātrāk		○ Regulējuma grozījumi: jāpaplašina Senāta ALD kompetence izlemt atsevišķus jautājumus pēc būtības, nenosūtot lietu apelācijas instancē, ja lietas izskatīšanas rezultāts pēc būtības nemainās	TM
	– Nav sabalansēts tiesnešu skaits dažādās instancēs		○ Lielāka elastība papildu resursu (tiesnešu, atbalsta personāla) piesaistē uz laiku tajā instancē, kur tas konkrētajā brīdī ir nepieciešams	Tieslietu padome
	Ilga lietu izskatīšana Senātā		<ul style="list-style-type: none"> ○ Regulējuma grozījumi: blakus sūdzību un apelācijas un kasācijas sūdzību pieļaujamības jautājumu izlemšana nododama atpakaļ attiecīgi pirmajai un apelācijas instancei ○ Regulējuma grozījumi: ierobežot tiesības noteiktās lietu kategorijās pārsūdzēt nolēmumus Senātā ○ Procesuālais risinājums: Lēmums par kasācijas rosināšanu ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā. ○ Senatoru skaita palielināšana ○ Senatoru atbalsta personāla skaita palielināšana 	TM, Tieslietu padome
	Tiesas (tiesneša) darba laika plānošana		○ Apmācības: efektīvas, uz tiesneša darbu vērstas apmācības laika plānošanā un darba organizēšanā	LTMC
	– Dažādas izpratnes par tiesas sprieduma apjomu un rakstīšanu	APL 251 .p.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Skaidrojumi: nepieciešama jau praktizējošo tiesnešu savstarpējā diskusija par sprieduma rakstīšanas tehniku un apjomu ○ Regulējuma grozījumi: par pilna sprieduma sastādīšanu noteikt papildu nodevu ○ Regulējuma grozījumi: tiesas spriedumā var pilnībā pievienoties iestādes lēmuma motivācijai, neatreferējot to spriedumā 	TA, TM
	– Lieta ilgstoši netiek nozīmēta izskatīšanai			
	Juridiskās palīdzības nodrošināšana lietas dalībniekam	APL 18 .p.		
	Darba nespējas lapas	APL 274 .p.	○ Procesuālais risinājums: lūdzu pārbaudi par darba nespējas lapas pamatotību	Veselības inspekcija
	Citi jautājumi:			
	Lietas ārpus tiesas izskatīšanas kārtība	APL 75 .–81.pants		
	– Iestādes pārstāvja, kas nāk uz tiesu, neiesaistīšana pirmstiesas procesā		○ Apmācības: apmācības par administratīvo procesu iestādē un tā ietekmi uz tiesvedības kvalitāti	VAS

<ul style="list-style-type: none"> - Tiesai jāpratina liecinieki (VID lietas), kurus iestāde nav varējusi nopratināt / neesot procesuālas tiesības nopratināt - Sadarbības trūkums iestāžu un advokātu starpā ārpusstiesas procesā. 		<ul style="list-style-type: none"> o Regulējuma grozījumi: Normatīvajos aktos būtu paredzamas plašākas pilnvaras VID iegūt pierādījumus un pielietot piespiedu līdzekļus, piemēram, attiecībā uz personu paskaidrojumu iegūšanu un rakstveida pierādījumu iegūšanu. o Procesuāls risinājums + apmācības: papildinājumus un lūgumus tiesai varētu samazināt, ja valsts iestādes atbildētu un sniegtu atbildes uz zvērinātu advokātu pieprasījumiem Latvijas Republikas Advokatūras likuma 48.panta kārtībā. Apmācības iestādēm un advokātiem par Latvijas Republikas Advokatūras likuma 48.panta piemērošanu. 	<p>TM, VID</p> <p>VAS, LU, LTMC</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Iestāžu nevēlēšanās strīdu atrisināt iestādē 		<ul style="list-style-type: none"> o Apmācības: apmācības par administratīvo procesu iestādē un tā ietekmi uz tiesvedības kvalitāti 	<p>VAS</p>
<p>Pārmērīgi plašas pārsūdzību iespējas</p>	<p>APL 290., 325.p.</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Regulējuma grozījumi: atsevišķās lietu kategorijās noteikt nolēmumu pārsūdzību tikai divās tiesu instancēs (pirmā un apelācijas instance), paredzot apelācijas instances tiesai iespēju uzdot kasācijas instancei jautājumus saistībā ar piemērojamo tiesību normu tvērumu un to piemērošanas īpatnībām o Regulējuma grozījumi: ierobežot tiesības noteiktās lietu kategorijās pārsūdzēt nolēmumus Senātā o Regulējuma grozījumi: valsts nodevas apmēra palielināšana juridiskām personām nodokļu, konkurences lietās 	<p>TM</p>
<p>Piespiedu atvešana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mehānisms nedarbojas efektīvi - Lieciniekiem, kas ir Latvijas pilsoņi, bet kam deklarētā dzīvesvieta ir Lietuva vai Igaunija, nevar tikt atvesti piespiedu kārtā 	<p>APL 114.p.</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Piespiedu atvešanas procesa analīze un efektīvizēšana 	<p>Valsts policija</p>
<p>Digitālie problēmjautājumi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Videokonferences režīmu traucē tas, ka kāds no lietas dalībniekiem iesniedz pierādījumus tikai tiesas sēdē 	<p>APL 168.p.</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Regulējuma grozījumi: precizēt APL 168.pantu, nosakot, cik ilgi pirms tiesas sēdes iesniedzami rakstveida pierādījumi, kurus lietas dalībnieks var nodrošināt patstāvīgi bez tiesas starpniecības (vai) o Procesuāls risinājums: tiesnesis paziņojumā par tiesas sēdi norāda, cik ilgi pirms tiesas sēdes iesniedzami rakstveida pierādījumi, kurus lietas dalībnieks var nodrošināt patstāvīgi bez tiesas starpniecības 	<p>TM</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Netiek skenēti lietas materiāli, nav pieejami visi tie dokumenti, kurus iesniedz iestāde. 	<p>Rezultātā tiesa, kas sāk gatavoties lietas izskatīšanai, pēkšņi konstatē, ka lietā ir 11 sējumi un ka tai ir</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Procesuālais risinājums: lietas materiālu pieejamība elektroniski un informācijas aprīte elektroniski 	<p>TA</p>

		vajadzīgs laiks iepazīties ar lietas materiāliem		
	<p>Organizatoriskie jautājumi</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ja lieta atrodas ne Rīgā, bet citā pilsētā, tad notiek nepamatota lietas sūtīšana uz Rīgu un atpakaļ, lai puses varētu iepazīties ar lietas materiāliem – Lietas (materiālu) nodošana citam tiesas sastāvam – Lietas bieži tiek noņemtas no izskatīšanas – Daudz lietu, par kuru tiesnesim ir skaidrs viedoklis jau pēc lietas saņemšanas, stāv tikai tāpēc, ka gaida rindu 	APL 61. , 123. p.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Regulējuma grozījumi: tehniskās lietas jāveic kancelejas darbiniekiem, tai skaitā jārisina jautājums par valsts nodevām, pilnvarām, informācija par jau esošām tiesvedībām ○ Procesuāls risinājums: ja lietu ir paredzēts pārsūtīt uz citu tiesu namu, tad šī lieta ir jāpārveido par elektronisko lietu, lai lietas dalībnieki ar lietas materiāliem varētu iepazīties elektroniski 	TA
			Vispārēji priekšlikumi:	
			<ul style="list-style-type: none"> ○ Regulējuma grozījumi: pielāgot normas saistībā ar mūsdienu tehnoloģiju ieviešanu, paplašinot neklāties saziņu ar tehniskajiem līdzekļiem, personu identitātes attālinātu pārbaudi, sazināšanās iespēju paplašināšana ○ Regulējuma grozījumi: likumā noteikti lietu izskatīšanas gala termiņi katrā instancē ○ Apgabaltiesas tiesnešu nosūtīšana darbam uz 1 instanci uz laika posmu līdz 3-4 gadiem ○ Audioprotokolu atšifrēšana, izmantojot ārpakalpojumu ○ Tiesnešiem ir jābūt drošsirdīgākiem procesa vadīšanā un aktīvāk jāizmanto esošos procesuālos līdzekļus tiesvedības paātrināšanai un lietas dalībnieku disciplinēšanai ○ Nepieciešams emocionāls atbalsts tiesnešu izdegšanas mazināšanai. 	<p>TM, Tieslietu padome</p> <p>LTMC</p> <p>TA</p>

Lietotie saīsinājumi:

APL – Administratīvā procesa likums

p. – pants

LTMC – Latvijas tiesnešu mācību centrs

VAS – Valsts administrācijas skola

RSU – Rīgas Stradiņa universitāte

TA – Tiesu administrācija

VID – Valsts ieņēmumu dienests